

A LEGNAGYOBB HALAK

— *A világ legnagyobb hala a bálna-cápa. — Az édesvízi halak között legnagyobb az óriási tokhal. — Egy nagytestű cápa, a nagy mako 5–10 méter magasra tudja magát fölvetni a víz színe fölé. —*

A halakkal foglalkozó tudósokhoz a közönség leggyakrabban azt a kérdést intézi: melyik a legnagyobb hal. Erre nem nehéz felelni, bár a a vizek mélyén a tudomány sem áll olyan biztos adatok alapján, mint a szárazföldön. Annyit persze pontosan tud, hogy a legnagyobb hal a bálna-cápa és a sütkérező cápa. Ezek nagyságának meghatározásánál is gyakran csak a szerencsés véletlen, vagy a hozzáértők megbízható becslései jöhetnek a tudomány segítségére. Az eddigi tapasztalat azzal az eredménnyel járt, hogy megmérték egy bálna-cápát (Rhinodon typus), amelynek a hossza 15 méter volt. Ennél nagyobb cápát soha eddig pontosan meg nem mérték. Szakértők becslései szerint a bálna-cápa elérheti a 20—23 méter hosszúságot is, de ezek a becslések csak véletlen megfigyelések eredményei és tudjuk, hogy a szemmérték a halakra vonatkozólag nagyon csal. Régi szabály a halászok között, hogy minden hal nagyobbknak látszik, mint amekkora a valóságban. Sütkérező cápát (Cetorhinus maximus) eddig még senki sem mért meg pontosan egyet sem. De megbízható megfigyelések szerint ez a cápa is megnőhet 12—13 méter hosszúra. Tehát nagysága még a nagyitani hajlandó szemmérték szerint sem vetekedik a bálna-cápáéval. A tengerben élnek ezeknél nagyobb állatok a bálnák (cethalak) is, amelyeknek legnagyobb fajtái a 30 méter hosszúságot is elérik. De a cetek nem halak, hanem emlősállat-

tok s így nem jöhetnek figyelembe, amikor a legnagyobb halakról beszélünk.

Az édesvízi halfajták legnagyobbjai az aligátor-hal (Lepidoxeus spatula) a Mississippiben, a pirarucu (Arapaima gigas) az Amazon, az Orinoco folyamokban, az óriási macska-hal (Silurus glanis) a Dunában, az óriási tokhal (Acipenser huso) a Fekete-tengerben meg a Kaspi-tóban és a beléje ömlő folyókban. Mind a négy fajtából óriási példányokat fogtak és mértek meg vagy maradtak fenn róluk megbízható feljegyzések. A legnagyobb édesvízi halak versenyében a győztes az óriási tokhal, mert az eddigi adatok szerint a Volgából 1912-ben olyan tokhalat fogtak ki, amelynek a hossza 4·65 méter, súlya pedig 1021 kilogramm volt és 45 kilogramm ikrát találtak benne.

Amerika folyóiban is élnek tokhalak, de ezeknek hossza és súlya jóval alatta marad az orosz folyók óriási tokhalainak. Amerikában a legnagyobb tokhalat a Columbia folyóból fogták ki 1912-ben. Ennek a hossza 4·15 méter, a súlya pedig 586 kilogramm volt. Ikrája 56·6 kilogrammot nyomott, éppen annyit, mint a hal feje. Ugyancsak a Columbia folyóból fogtak ki egy nagy tokhalat 1917-ben. Ennek a hossza 3·7 méter, a súlya 378 kilogramm volt. Ikrájának a súlya 9 kilogramm volt s kilogrammját 1 dollárért adták el. Az egész hal 150 dollárt jövedelmezett a szerencsés halászoknak.

Columbia egyik mellékfolyójából, a Yakima folyóból is kifogtak egy hatalmas tokhalat, amelynek hossza 3·75 méter, a súlya pedig 364 kilogramm volt. A délamerikai Fraser folyóból (Angol Columbia) két nagy tokhalat fogtak ki. Az egyiknek hossza 3·45 méter, súlya 460

alján meg lehet annyit állapítani, hogy a kifogott tokhal legalább 4—4·3 méter hosszú volt. A másiktól, amelyet 1912-ben fogtak a Volgából, már szólottunk. Ezt a halat hálóval fogták a newyorki Romanov-kaviáregyesület vezetőjének, Hansennek a jelenlétében, akinek

Tizenöt lábnyira ugrott föl a fölvevőgép előtt a mako-cápa.

kilogramm, a másíknak hossza 4 méter, súlya 312 kilogramm volt. A hosszabb tokhalak néha könnyebbek, mint a rövidebbek, mert a nőstények általában súlyosabbak. Szájhagyomány szerint a Columbia folyóból 42 évvel azelőtt kifogtak egy tokhalat, amelyet Csikágóban állítottak ki közszemlére s állítólag 907 kilogramm volt a súlya.

Ezeket azonban mind fölűlmúlja két oroszországi eset. Az egyikről csak fénykép maradt meg, de ennek

a közlése szerint az óriási halban 45 kilogramm ikrát találtak.

Bár elsősorban a halak nagysága érdekli az embereket, vannak sokszor más különös tulajdonságai is, amelyek szintén figyelmet érdemelnek. Így a világ legnagyobb halai, a nagytestű cápák között a m a k o c á p a, hatalmas ugrásokkal szokta fölvetni magát a tenger vizéből, sokszor 5—10 méter magasságra. Ha horoggal elfogják, 5—6-szor fölugrik a vízből. A déli tengereken otthonos, különösen Uj-Zéland kö-

zelében tanyázik nagy számban. A bennszülöttek jól ismerik s nagyon félnek tőle. Mert veszedelmes tengeri rabló. Sokszor megzavarja a bennszülöttek halászását s szétépi kezdetleges hálóikat is. Nem vadásznak rájuk, inkább menekülnek előle, amilyen gyorsan csak le-

dés alkalmával erősen mozgatják testüket, farkukat, úszóikat. A nagy mako ellenben kifeszített testtel ugrik föl a vízből s könnyedén, erőfeszítés nélkül lebeg a víz fölött, ami megkapó látvány. Különben is igen szép hal. Izmos teste felül sötétkék, alul fehér, igen erős

A Volgából 1912-ben kifogott óriási tok egykorú fényképe. Nagyságáról a mellette álló emberson ad leghelyesebb képet.

het. Eddig nem igen hitték el a bennszülötteknek, hogy ez a nagytű cápa fölveti magát a vízből, de az angol Grey Zane, aki Uj-Zéland közelében halászott rájuk, fényképfelvételeket, sőt mozgófényképfelvételeket is készített a nagy mako fölvetődéseiről. Ezek a felvételek igen nagy érdeklődést keltettek a halak életével foglalkozó tudósok körében. Vannak ugyan más nagy halak is, amelyek fölugranak a vízből, — így a kardhal, harpon, királyhal, — de ezek fölvető-

farkúszói vannak, sötét szemei sugárzóan villognak, erős fogai igen veszedelmes fegyverek. Súlya 150 —300 kilogramm közt van, de néha eléri a 400 kilogrammot is. Hosszú kötélen, erős vashoroggal halásszák, a horog vastagsága legalább 1 centiméter. A falánk hal igen ravasz s ritkán harap belé a horogba. Ha mégis horogra kerül, hatalmas ugrásokkal dobja föl magát a vízből. Halászása veszedelmes, azt mondják van olyan veszedelmes, mint a tigrisvadászat.